

โครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทอง อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนราธิวาส
ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรนราธิวาส

๑. ความเป็นมา/ พระราชดำริ

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ พร้อมด้วยสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี สมเด็จพระเจ้าลูกเธอเจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ เสด็จพระราชดำเนินแปรพระราชฐานมาประทับแรม ณ พระตำหนักทักษิณราชนิเวศน์ จังหวัดนราธิวาส ในระหว่างวันที่ ๑๘ สิงหาคม – ๓ ตุลาคม ๒๕๒๔ พระองค์ได้เสด็จเยี่ยมราษฎรโดยทั่วไปในเขตพื้นที่จังหวัดนราธิวาส ทรงทอดพระเนตรเห็นสภาพพื้นที่และความจำเป็นที่จะยกระดับความเป็นอยู่ ภาวะเศรษฐกิจของประชาชนในพื้นที่จังหวัดให้ดีขึ้น จึงทรงมีพระราชดำริและพระราชกระแสรับสั่งต่อเจ้าหน้าที่และผู้ติดตามเสด็จ ให้พิจารณาปรับปรุงกิจการ พัฒนา ด้านต่างๆ โดยเฉพาะการพัฒนาพื้นที่พรุ โดยมีพระราชกระแสรับสั่งต่อ หม่อมเจ้าจักรพันธ์เพ็ญศิริ จักรพันธ์ องคมนตรี นายชิต นิลพานิช ผู้ว่าราชการจังหวัดนราธิวาส นายเล็ก จินดาสงวน ผู้ช่วยอธิบดีกรมชลประทาน นายวารินทร์ บุษบรรณ และข้าราชการอื่นที่เกี่ยวข้อง โดยสรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

ด้วยพื้นที่จำนวนมากในจังหวัดนราธิวาสเป็นที่ลุ่มต่ามีน้ำขังตลอดปี ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ ซึ่งมีเนื้อที่ทั้งหมดประมาณ ๓๐๐,๐๐๐ ไร่ กลีกรจำนวนมากไม่มีที่ทำกิน แม้เมื่อระบายน้ำออกหมดแล้วยังยากที่จะใช้ประโยชน์ทางการเกษตรให้ได้ผล ทั้งนี้เนื่องจากดินมีสารไพไรท์ทำให้เกิดกรดกำมะถัน เมื่อดินแห้งทำให้เกิดดินเปรี้ยว ควรปรับปรุงดินให้ดีขึ้น ดังนั้นจึงเห็นสมควรที่จะมีการปรับปรุงพัฒนาโดยให้หน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเข้ามาดำเนินการศึกษาและพัฒนาพื้นที่พรุร่วมกันแบบผสมผสาน และนำผลสำเร็จของโครงการไปเป็นแบบอย่างในการที่จะพัฒนาพื้นที่พรุในอนาคตต่อไป

การสนองพระราชดำริ ได้มีการร่วมประชุมระหว่างจังหวัดนราธิวาส และสำนักงาน กปร. โดยมีหม่อมเจ้าจักรพันธ์เพ็ญศิริ จักรพันธ์ เป็นประธาน เพื่อกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการจัดตั้งโครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนา โดยให้ชื่อว่า “**ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทอง**” สำนักงาน กปร. ได้นำนโยบายดังกล่าวไปประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อศึกษาปัญหาในพื้นที่และสรุปเป็นข้อเสนอแนะโครงการ ขออนุมัติจากคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (กปร.) และได้อนุมัติหลักการเมื่อวันที่ ๖ มกราคม ๒๕๒๕

๒. การสนองพระราชดำริ/ การเข้าร่วมโครงการของกรมวิชาการเกษตร

งานวิชาการเกษตร รับผิดชอบทางด้านงานวิจัยพืชและระบบการปลูกพืช ได้กำหนดเป้าหมายการวิจัยไว้ ดังนี้

การปลูกยางพารา ศึกษา วิจัย และพัฒนาเทคโนโลยีการปลูก การใช้ประโยชน์ในพื้นที่สวนยาง การผลิตยางแผ่นดิบและการแปรรูปผลิตภัณฑ์ยางในรูปแบบต่างๆ ถ่ายทอดให้แก่เกษตรกรนำไปทำแบบเกษตรอุตสาหกรรมในครัวเรือน ในพื้นที่หมู่บ้านบริวารและศูนย์สาขา เพื่อเพิ่มรายได้ให้สูงขึ้น

การปลูกพืชผัก ศึกษา วิจัย และถ่ายทอดเทคโนโลยีการปลูก การผลิตผักปลอดภัยจากสารพิษเพื่อบริโภคในท้องถิ่น และทดแทนการนำเข้าจากเขตอื่น ศึกษาและรวบรวมพันธุ์ผักและสมุนไพรพื้นเมือง

การปลูกไม้ดอก - ไม้ประดับ ศึกษา วิจัย และถ่ายทอดเทคโนโลยีการปลูก และผลิตไม้ดอก-ไม้ประดับ เป็นพื้นที่ตัวอย่างในการผลิตไม้ดอก-ไม้ประดับ เพื่อทดแทนการนำเข้า และศึกษาไม้ดอก-ไม้ประดับพื้นเมืองเพื่อเป็นการค้า ผลิตพันธุ์ไม้ดอก-ไม้ประดับแจกจ่ายแก่เกษตรกร

การปลูกพืชแบบผสมผสาน ศึกษาและทดสอบการนำระบบการปลูกพืชแบบผสมผสานตามแนวทฤษฎีใหม่มาใช้ เพื่อเผยแพร่ให้แก่เกษตรกรนำไปปฏิบัติ

การเพาะเห็ด ศึกษา ทดลอง และวิจัยการนำวัสดุเหลือใช้ในท้องถิ่นมาเพาะเห็ด แล้วขยายผลไปสู่เกษตรกรเพื่อเพิ่มรายได้ให้กับครอบครัว

๓. วัตถุประสงค์

๓.๑ วัตถุประสงค์ทั่วไปของโครงการ

- สนองพระราชดำริที่พระราชทานไว้ในการดำเนินงานศึกษา และพัฒนาให้ครบถ้วนและถูกต้อง โดยปรับเปลี่ยนกระบวนการพัฒนาในเชิงคุณภาพให้มากยิ่งขึ้น
- แก้ไขปัญหาความยากจน และผลกระทบที่เกิดจากสภาวะเศรษฐกิจถดถอยของประชาชนในกลุ่มเป้าหมายให้สามารถเพิ่มขีดความสามารถ และโอกาสในการพึ่งตนเองไปพร้อมกับการยกระดับรายได้ และคุณภาพชีวิต
- ให้ความสำคัญกับการดำเนินงานขยายผลด้วยมาตรการต่างๆ เพิ่มขึ้น โดยเฉพาะการขยายผลในรูปแบบการท่องเที่ยวในเชิงศึกษา พัฒนา และการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ชุมชนด้านเศรษฐกิจพอเพียง และประชาสังคม
- ปรับปรุงและเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการดำเนินงานโดยยึดหลักการโครงการพระราชดำริ และการปฏิบัติตามรอยพระยุคลบาทเป็นแนวทางการดำเนินงานโดยการใช้แผนเป็นเครื่องมือชี้้นำการดำเนินงาน

๓.๒ วัตถุประสงค์เฉพาะในส่วนของงานวิชาการเกษตร (กรมวิชาการเกษตร)

- ศึกษาและวิจัยหาพันธุ์พืชที่เหมาะสมได้ดีที่จะปลูกในพื้นที่พรุ หมู่บ้านบริวาร และพื้นที่ที่ทรงมีพระราชดำริให้ขยายผล
- เพื่อนำผลการศึกษาและพัฒนาไปเป็นแบบอย่างใช้กับโครงการพัฒนาแหล่งอื่นๆ ต่อไป

๔. พื้นที่เป้าหมาย

๔.๑ พื้นที่เป้าหมายของโครงการ

- (๑) บริเวณศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทอง อันเนื่องมาจากพระราชดำริ
 - ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทอง ตำบลกะลุวอเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส
 - สวนยางเขาสำนัก ตำบลกะลุวอ อำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส
- (๒) พื้นที่ศูนย์สาขา
 - สวนยางทักษิณราชนิเวศน์ ตั้งอยู่ในเขตพระราชฐานชั้นนอกของพระตำหนักทักษิณราชนิเวศน์
 - หมู่บ้านปีแฉมุดอ ตำบลบูกิต อำเภอเจาะไอร้อง จังหวัดนราธิวาส
 - หมู่บ้านปศุสัตว์- เกษตรมูโนะ ตำบลโฆสิต อำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส
 - บ้านยูโย และบ้านโคกอิฐ - โคกใน อำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส
- (๓) พื้นที่หมู่บ้านบริวาร ๑๑ หมู่บ้าน หมู่บ้านรอบศูนย์
- (๔) หมู่บ้านถ่ายทอดเทคโนโลยี
 - นิคมสหกรณ์บาเจาะ อำเภอบาเจาะ จังหวัดนราธิวาส
 - พื้นที่พรุแม่แฝ อำเภอสายบุรี จังหวัดปัตตานี
 - ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามพระราชดำริ จังหวัดนราธิวาส
 - พื้นที่ลุ่มน้ำบางนรา จังหวัดนราธิวาส

๔.๒ พื้นที่เป้าหมายของงานวิชาการเกษตร (กรมวิชาการเกษตร)

- (๑) บริเวณศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทอง อันเนื่องมาจากพระราชดำริ
 - ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทอง ตำบลกะลุวอเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส
 - สวนยางเขาสำนัก ตำบลกะลุวอ อำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส

(๒) พื้นที่ศูนย์สาขา

- สวนยางทักซิณราชนิเวศน์ ตั้งอยู่ในเขตพระราชฐานชั้นนอกของพระตำหนักทักซิณราชนิเวศน์
- หมู่บ้านปีนแมมตอ ตำบลบุกิต อำเภอเจาะไอร้อง จังหวัดนราธิวาส
- หมู่บ้านปศุสัตว์- เกษตรมูโนะ ตำบลโฆสิต อำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส
- บ้านยูโย และบ้านโคกอธิฐ – โคกโน อำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส

(๓) พื้นที่หมู่บ้านบริวาร ๑๑ หมู่บ้าน หมู่บ้านรอบศูนย์

(๔) หมู่บ้านถ่ายทอดเทคโนโลยี

- นิคมสหกรณ์บาเจาะ อำเภอบาเจาะ จังหวัดนราธิวาส
- พื้นที่พรุแหมแหม อำเภอสายบุรี จังหวัดปัตตานี
- ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามพระราชดำริ จังหวัดนราธิวาส
- พื้นที่ลุ่มน้ำบางนรา จังหวัดนราธิวาส

๕. หน่วยงานรับผิดชอบ

๕.๑ หน่วยงานรับผิดชอบหลักของโครงการ

- ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองฯ กรมพัฒนาที่ดิน

๕.๒ หน่วยงานวิชาการ (กรมวิชาการเกษตร)

- ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรนราธิวาส
- สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่ ๘ จังหวัดสงขลา

๖. งบประมาณ

๖.๑ งบปกติกรมวิชาการเกษตร

ในปีงบประมาณ ๒๕๖๐ ได้รับการจัดสรรงบประมาณ จำนวน ๖๐๐,๐๐๐ บาท

๖.๒ งบอื่นๆ (ระบุ)

- กปร.

ขณะนี้งานวิชาการเกษตร ยังไม่ได้รับจัดสรรงบประมาณจาก กปร. คาดว่าจะได้รับงบประมาณในต้น

ไตรมาสที่ ๓

- มูลนิธิชัยพัฒนา
- อื่น ๆ (ระบุ)

๗. ผลการดำเนินงาน

๗.๑ กิจกรรมถ่ายทอดเทคโนโลยี

ในปี ๒๕๖๐ มีเป้าหมายดำเนินงานโครงการฯ ในกิจกรรมฝึกอบรมเกษตรกรในพื้นที่หมู่บ้านรอบศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองฯ พื้นที่ศูนย์สาขา และพื้นที่อื่นๆ (พื้นที่ซึ่งมีพระราชดำริให้ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองฯ เข้าดำเนินการ) ตลอดจนเกษตรกรทั่วไปที่มีความสนใจ จำนวน ๔ หลักสูตร ๒๐๐ ราย ดังนี้

(๑) หลักสูตร “ การเพาะเห็ดในตะกร้า ”

ได้ดำเนินการฝึกอบรมเกษตรกร หลักสูตร “ การเพาะเห็ดในตะกร้า ” จำนวน ๑๐๐ ราย ในวันที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๕๙ และมีการติดตามจัดเก็บข้อมูล แนะนำให้ความรู้แก่เกษตรกร ผู้เข้ารับการฝึกอบรมฯ หลังจากฝึกอบรมเป็นระยะอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ จากการทดสอบความรู้ก่อนและหลังการฝึกอบรมพบว่า เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจเทคโนโลยีการผลิตพืชผัก-พืชไร่ให้ปลอดภัยจากสารพิษเฉลี่ยเพิ่มขึ้น ๗๒.๒๒ เปอร์เซ็นต์ โดยมีความรู้ก่อนการฝึกอบรมเฉลี่ย ๔๘.๘๒ เปอร์เซ็นต์ และหลังการฝึกอบรมเฉลี่ย ๕๕.๖๕ เปอร์เซ็นต์ ซึ่งผู้เข้าอบรม จำนวน ๑๐๐ ราย คิดเป็น ๑๐๐ เปอร์เซ็นต์ ของจำนวนผู้เข้าอบรมทั้งหมดได้รับความรู้เพิ่มขึ้น และจากการประเมินผลการฝึกอบรมฯ โดยเกษตรกรผู้เข้ารับการฝึกอบรมฯ จำนวน ๑๐๐

ราย พบว่า เนื้อหาการฝึกอบรมและแบบทดสอบมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ๗๒ ราย หรือคิดเป็นร้อยละ ๗๒ ระดับมาก ๒๘ ราย หรือคิดเป็นร้อยละ ๒๘ เกษตรกรผู้เข้ารับการฝึกอบรมฯ เห็นว่าความเหมาะสมและความสามารถของวิทยากรอยู่ในระดับมากที่สุด ๖๘ ราย หรือคิดเป็นร้อยละ ๖๘ และระดับมาก ๓๒ ราย หรือคิดเป็นร้อยละ ๓๒ เกษตรกรผู้เข้ารับการฝึกอบรมฯ เห็นว่าสื่อที่ใช้ประกอบการบรรยายมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ๘๔ ราย หรือคิดเป็นร้อยละ ๘๔ ระดับมาก ๑๖ ราย หรือคิดเป็นร้อยละ ๑๖ เกษตรกรผู้เข้ารับการฝึกอบรมฯ เห็นว่าระยะเวลาที่ใช้ในการฝึกอบรมฯ มีความเหมาะสมมากที่สุด ๕๕ ราย หรือคิดเป็นร้อยละ ๕๕ และมีความเหมาะสมมาก ๔๕ ราย หรือคิดเป็นร้อยละ ๔๕ เกษตรกรผู้เข้ารับการฝึกอบรมฯ เห็นว่าสถานที่จัดการฝึกอบรมฯ มีความเหมาะสมมากที่สุด ๙๔ ราย หรือคิดเป็นร้อยละ ๙๔ และมีความเหมาะสมมาก ๖ ราย หรือคิดเป็นร้อยละ ๖ การจัดเลี้ยงอาหารกลางวัน, อาหารว่างและเครื่องดื่มมีความเหมาะสมและความพึงพอใจในระดับมากที่สุด ๙๒ ราย หรือคิดเป็นร้อยละ ๙๒ และระดับมาก ๘ ราย หรือคิดเป็นร้อยละ ๘ เกษตรกรผู้เข้ารับการฝึกอบรมฯ เห็นว่าเอกสารประกอบการฝึกอบรมฯ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ๗๔ ราย หรือคิดเป็นร้อยละ ๗๔ ระดับมาก ๓๖ ราย หรือคิดเป็นร้อยละ ๓๖ การติดต่อประสานงานในการฝึกอบรมฯ มีความเหมาะสมและความพึงพอใจในระดับมากที่สุด ๙๐ ราย หรือคิดเป็นร้อยละ ๙๐ และระดับมาก ๑๐ ราย หรือคิดเป็นร้อยละ ๑๐ ความคาดหวังเกี่ยวกับประโยชน์ที่จะได้รับก่อนการเข้ารับการฝึกอบรมฯ อยู่ในระดับมากที่สุด ๑๐๐ ราย หรือคิดเป็นร้อยละ ๑๐๐ และเกษตรกรผู้เข้ารับการฝึกอบรมฯ เห็นว่าได้รับประโยชน์หลังการเข้ารับการฝึกอบรมฯ อยู่ในระดับมาก ๑๐๐ ราย หรือคิดเป็นร้อยละ ๑๐๐

(๒) หลักสูตร “ การผลิตพืชผัก- พืชไร่ให้ปลอดภัยจากสารพิษ ”

ได้ดำเนินการฝึกอบรมเกษตรกร หลักสูตร “ การผลิตพืชผัก-พืชไร่ให้ปลอดภัยจากสารพิษ ” จำนวน ๑๐๐ ราย ในวันที่ ๙ ธันวาคม ๒๕๕๙ และมีการติดตามจัดเก็บข้อมูล แนะนำให้ความรู้แก่เกษตรกรผู้เข้ารับการฝึกอบรมฯ หลังจากฝึกอบรมเป็นระยะอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ จากการทดสอบความรู้ก่อนและหลังการฝึกอบรม พบว่า เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจเทคโนโลยีการผลิตพืชผัก-พืชไร่ให้ปลอดภัยจากสารพิษเฉลี่ยเพิ่มขึ้น ๗๒.๒๒ เปอร์เซนต์ โดยมีความรู้ก่อนการฝึกอบรมเฉลี่ย ๔๘.๘๒ เปอร์เซนต์ และหลังการฝึกอบรมเฉลี่ย ๙๕.๖๕ เปอร์เซนต์ ซึ่งผู้เข้าอบรม จำนวน ๑๐๐ ราย คิดเป็น ๑๐๐ เปอร์เซนต์ ของจำนวนผู้เข้าอบรมทั้งหมดได้รับความรู้เพิ่มขึ้น และจากการประเมินผลการฝึกอบรมฯ โดยเกษตรกรผู้เข้ารับการฝึกอบรมฯ จำนวน ๑๐๐ ราย พบว่า เนื้อหาการฝึกอบรมและแบบทดสอบมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ๗๙ ราย หรือคิดเป็นร้อยละ ๗๙ ระดับมาก ๓๑ ราย หรือคิดเป็นร้อยละ ๓๑ เกษตรกรผู้เข้ารับการฝึกอบรมฯ เห็นว่าความเหมาะสมและความสามารถของวิทยากรอยู่ในระดับมากที่สุด ๗๐ ราย หรือคิดเป็นร้อยละ ๗๐ และระดับมาก ๓๐ ราย หรือคิดเป็นร้อยละ ๓๐ เกษตรกรผู้เข้ารับการฝึกอบรมฯ เห็นว่าสื่อที่ใช้ประกอบการบรรยายมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ๙๒ ราย หรือคิดเป็นร้อยละ ๙๒ ระดับมาก ๘ ราย หรือคิดเป็นร้อยละ ๘ เกษตรกรผู้เข้ารับการฝึกอบรมฯ เห็นว่าระยะเวลาที่ใช้ในการฝึกอบรมฯ มีความเหมาะสมมากที่สุด ๖๔ ราย หรือคิดเป็นร้อยละ ๖๔ และมีความเหมาะสมมาก ๓๖ ราย หรือคิดเป็นร้อยละ ๓๖ เกษตรกรผู้เข้ารับการฝึกอบรมฯ เห็นว่าสถานที่จัดการฝึกอบรมฯ มีความเหมาะสมมากที่สุด ๙๗ ราย หรือคิดเป็นร้อยละ ๙๗ และมีความเหมาะสมมาก ๓ ราย หรือคิดเป็นร้อยละ ๓ การจัดเลี้ยงอาหารกลางวัน, อาหารว่างและเครื่องดื่มมีความเหมาะสมและความพึงพอใจในระดับมากที่สุด ๙๕ ราย หรือคิดเป็นร้อยละ ๙๕ และระดับมาก ๕ ราย หรือคิดเป็นร้อยละ ๕ เกษตรกรผู้เข้ารับการฝึกอบรมฯ เห็นว่าเอกสารประกอบการฝึกอบรมฯ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ๘๒ ราย หรือคิดเป็นร้อยละ ๘๒ ระดับมาก ๑๘ ราย หรือคิดเป็นร้อยละ ๑๘ การติดต่อประสานงานในการฝึกอบรมฯ มีความเหมาะสมและความพึงพอใจในระดับมากที่สุด ๙๗ ราย หรือคิดเป็นร้อยละ ๙๗ และระดับมาก ๓ ราย หรือคิดเป็นร้อยละ ๓ ความคาดหวังเกี่ยวกับประโยชน์ที่จะได้รับก่อนการเข้ารับการฝึกอบรมฯ อยู่ในระดับมากที่สุด ๑๐๐ ราย หรือคิดเป็นร้อยละ ๑๐๐ และเกษตรกรผู้เข้ารับการฝึกอบรมฯ เห็นว่าได้รับประโยชน์หลังการเข้ารับการฝึกอบรมฯ อยู่ในระดับมาก ๑๐๐ ราย หรือคิดเป็นร้อยละ ๑๐๐

๗.๒ กิจกรรมแปลงต้นแบบ/ แปลงสาธิต

(๑) การปลูกยางพาราและการใช้ประโยชน์ในพื้นที่ว่างระหว่างแถวยางพารา ได้ดำเนินงานโครงการฯ โดยการปฏิบัติดูแลรักษาแปลงยางพารา พืชร่วมยาง และพืชแซมยาง อย่างต่อเนื่องในพื้นที่โครงการสวนยางเขาสำนัก, โครงการสวนยางทักษิณราชินีเวสต์ และบริเวณงานวิชาการเกษตร ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองฯ จำนวน ๒๓๙ ไร่ ตามแผนการปฏิบัติงาน ได้แก่ การใส่ปุ๋ย, การกำจัดวัชพืช, การป้องกันกำจัดโรคและแมลง ฯลฯ พืชที่ปลูกเป็นพืชแซมและพืชร่วมยาง ได้แก่ ลองกอง, มังคุด, จำปาตะ, หวาย, สละ, ระกำหวาน, หน้วัว, ดาหลา, พืชสมุนไพร เช่น พญาฮอ ขลุ กล้วยหนวดแมว บอระเพ็ด เป็นต้น

(๒) การปลูกพืชผัก-พืชไร่ ได้ดำเนินงานโครงการฯ โดยการปลูกและปฏิบัติดูแลรักษาแปลงพืชผัก พืชไร่แบบสลับหมุนเวียนตามฤดูกาลและความต้องการของตลาด จำนวน ๑๐ ไร่ พืชที่ปลูก ได้แก่ ข้าวโพดหวาน, ผักกวางตุ้ง, พริกชี้หนู และผักไร้ดิน จำนวน ๓ แปลงปลูก พืชที่ปลูกได้แก่ ผักบุง, ผักกวางตุ้ง, ผักกวางตุ้งได้หวัน และผักคะน้า เป็นต้น

(๓) การปลูกไม้ดอก-ไม้ประดับ ได้ดำเนินงานโครงการฯ โดยการปฏิบัติดูแลรักษาแปลงไม้ดอก-ไม้ประดับอย่างต่อเนื่องในพื้นที่โครงการสวนยางเขาสำนัก และบริเวณงานวิชาการเกษตร ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองฯ จำนวน ๘ ไร่ ตามแผนการปฏิบัติงาน ได้แก่ การใส่ปุ๋ย, การกำจัดวัชพืช, การป้องกันกำจัดโรคและแมลง ฯลฯ พืชที่ปลูก ได้แก่ มะลิ ชิงแแดง ดาหลา เฮลิโกเนีย จัง เฟิร์นใบมะขาม กระทือ ปาล์มบังสุรย์ บอนสี และคล้า เป็นต้น

(๔) การปลูกพืชแบบผสมผสาน ได้ดำเนินงานโครงการฯ โดยการปฏิบัติดูแลรักษาแปลงพืชแบบผสมผสานอย่างต่อเนื่องในพื้นที่โครงการสวนยางเขาสำนัก และบริเวณงานวิชาการเกษตร ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองฯ จำนวน ๔ ไร่ ตามแผนการปฏิบัติงาน ได้แก่ การใส่ปุ๋ย, การกำจัดวัชพืช, การป้องกันกำจัดโรคและแมลง ฯลฯ พืชที่ปลูก ได้แก่ มะพร้าว น้ำหอม ละมุด ฝรั่ง ชมพู กระท้อน กล้วย และมีการปลูกพืชผัก-พืชไร่

(๕) การเพาะเห็ด ได้ดำเนินงานโครงการฯ โดยการผลิตก้อนเชื้อเห็ด ได้แก่ ก้อนเชื้อเห็ดนางนวล, ก้อนเชื้อเห็ดหู, ก้อนเชื้อเห็ดยานางิ, ก้อนเชื้อเห็ด รวมทั้งได้ผลิตหัวเชื้อเห็ดนางนวลมาตรฐาน ได้ให้การสนับสนุนก้อนเชื้อเห็ดตามโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวันในโรงเรียน และโครงการอื่นๆ ที่ได้ขอความอนุเคราะห์ ใช้ในโครงการทฤษฎีใหม่ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองฯ และได้ใช้ก้อนเชื้อเห็ดในการเปิดดอกในโรงเปิดดอกสำหรับเกษตรกรและผู้สนใจเข้าเยี่ยมชมงาน

(๖) การปลูกผักไร้ดินในโรงเรียน ได้ดำเนินงานโครงการฯ โดยการติดตามให้คำแนะนำ พร้อมทั้งสนับสนุนปัจจัยการผลิตให้แก่โรงเรียน ๕ โรง ในความรับผิดชอบ ได้แก่ โรงเรียนวัดพระพุทธ, โรงเรียนบ้านไอร์โซ, โรงเรียนพิทักษ์วิทยากุ่มง, โรงเรียนจรรยาอิสลามวิทยา, โรงเรียน ตชด. บ้านไอร์ปือแต และฝีกอบรมให้ความรู้และฝีกปฏิบัติการผลิตและการดูแลรักษาแก่ครู - อาจารย์และเด็กนักเรียน รวมทั้งโรงเรียนอื่นๆ ในจังหวัดนราธิวาสที่ดำเนินการผลิตพืชผักไร้ดินอีก จำนวน ๒๔ โรงเรียน

๗.๓ กิจกรรมการขยายผล

ได้ดำเนินงานโครงการฯ โดยการคัดเลือกเกษตรกรในพื้นที่หมู่บ้านรอบศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองฯ พื้นที่ศูนย์สาขา และพื้นที่อื่นๆ (พื้นที่ซึ่งมีพระราชดำริให้ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองฯ เข้าดำเนินการ) เข้าร่วมโครงการฯ ในแต่ละกิจกรรมตามเป้าหมาย แล้วมีการประชุมชี้แจงและถ่ายทอดเทคโนโลยีการปลูกและการปฏิบัติดูแลรักษาพืชผัก, การเพาะเห็ดในถุงพลาสติก และการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตยางพารา พร้อมทั้งให้การสนับสนุนปัจจัยการผลิตให้แก่เกษตรกรและโรงเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรม แล้วมีการติดตามจัดเก็บข้อมูล ให้คำแนะนำเป็นระยะอย่างต่อเนื่อง มีกิจกรรมที่ดำเนินงาน ดังนี้

(๑) การผลิตผักปลอดภัยจากสารพิษ

ได้ดำเนินงานโครงการฯ โดยการคัดเลือกเกษตรกรเข้าร่วมกิจกรรมตามเป้าหมาย จำนวน ๑๕ ราย/ ๑๕ ไร่ แล้วได้ทำการถ่ายทอดให้ความรู้เรื่องการปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษ พร้อมทั้งสนับสนุนปัจจัยการผลิต ได้แก่ เมล็ดพันธุ์ผัก ปุ๋ยเคมี และปุ๋ยอินทรีย์ ฯลฯ ให้แก่เกษตรกรที่เข้าร่วมกิจกรรม รวมทั้งได้มีการติดตามจัดเก็บข้อมูล ให้คำแนะนำ การปลูก และการปฏิบัติดูแลรักษาเป็นระยะอย่างต่อเนื่อง

(๒) การเพาะเห็ดในถุงพลาสติก

ได้ดำเนินงานโครงการฯ โดยการคัดเลือกเกษตรกรเข้าร่วมกิจกรรมตามเป้าหมาย จำนวน จำนวน ๓ ราย/๓ โรง แล้วได้ทำการประชุมชี้แจงและถ่ายทอดเทคโนโลยีให้ความรู้เกี่ยวกับเทคนิคและวิธีการเพาะเห็ดในถุงพลาสติก และได้ให้การสนับสนุนโรงเรือนเพาะเห็ดและก้อนเชื้อเห็ดให้แก่เกษตรกรที่เข้าร่วมกิจกรรม รวมทั้งได้มีการติดตามจัดเก็บข้อมูล ให้คำแนะนำการปฏิบัติดูแลรักษาโรงเรือนและก้อนเชื้อเห็ด เป็นระยะอย่างต่อเนื่อง

(๓) การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตยางพารา

ได้ดำเนินงานโครงการฯ โดยการคัดเลือกเกษตรกรเข้าร่วมกิจกรรมตามเป้าหมาย จำนวน จำนวน ๑๐ ราย/ ๕๐ ไร่ แล้วทำการประชุมชี้แจงและถ่ายทอดเทคโนโลยีให้ความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติดูแลรักษาสวนยางพาราและการผลิตยางแผ่นชั้นดี พร้อมทั้งสนับสนุนปัจจัยการผลิต ได้แก่ ปุ๋ยเคมี และปุ๋ยอินทรีย์ ฯลฯ ให้แก่เกษตรกรที่เข้าร่วมกิจกรรม รวมทั้งได้มีการติดตามจัดเก็บข้อมูล ให้คำแนะนำ การปลูก และการปฏิบัติดูแลรักษาเป็นระยะอย่างต่อเนื่อง

(๔) การเพาะเห็ดในถุงพลาสติกในโรงเรียน

ได้ดำเนินงานโครงการฯ โดยที่โรงเรียนได้ขอการสนับสนุนและแจ้งความประสงค์เข้าร่วมโครงการฯ มีเป้าหมาย จำนวน ๒๑ โรงเรียน/๓ โรงเรือน แล้วได้ทำการประชุมชี้แจงและถ่ายทอดเทคโนโลยีให้ความรู้เกี่ยวกับเทคนิคและวิธีการเพาะเห็ดในถุงพลาสติก และได้ให้การสนับสนุนโรงเรือนเพาะเห็ดและก้อนเชื้อเห็ดให้แก่โรงเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรม รวมทั้งได้มีการติดตามจัดเก็บข้อมูล ให้คำแนะนำการปฏิบัติดูแลรักษาโรงเรือนและก้อนเชื้อเห็ด เป็นระยะอย่างต่อเนื่อง

๘. ผลสำเร็จ/ ผลสัมฤทธิ์ของโครงการ

- เป็นแหล่งตัวอย่างในการประกอบอาชีพด้านการเกษตร และการถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านวิชาการเกษตร
- เป็นแหล่งศึกษาและถ่ายทอดเทคโนโลยีการปลูกยางพารา และการใช้ประโยชน์ในพื้นที่ว่างระหว่างแถวยางให้เกิดประโยชน์สูงสุด
- เป็นแหล่งศึกษาและถ่ายทอดเทคโนโลยีการปลูกพืชผักให้มีคุณภาพ และปลอดภัยจากสารพิษ
- เป็นแหล่งรวบรวม ศึกษา และถ่ายทอดเทคโนโลยีการปลูกไม้ดอก-ไม้ประดับ
- เป็นแหล่งศึกษาและถ่ายทอดเทคโนโลยีการปลูกพืชแบบผสมผสานตามแนวทฤษฎีใหม่ ให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ โดยเฉพาะในพื้นที่พรุซึ่งมีปัญหาหน้าท่วมขัง และปัญหาดินเป็นกรดจัด
- เป็นแหล่งศึกษาและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเพาะเห็ดจากวัสดุเหลือใช้ในท้องถิ่น
- เป็นแหล่งศึกษาและเรียนรู้การผลิตผักไร้ดินให้กับเด็กนักเรียนและชุมชนที่อยู่รอบๆ บริเวณโรงเรียน
- เกษตรกรที่เข้ารับการฝึกอบรมตามหลักสูตรที่วางแผนไว้ หรือเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ หรือเกษตรกรที่ปฏิบัติงานในโครงการฯ นำความรู้ที่ได้รับไปปรับปรุงและพัฒนาอาชีพของตนเองให้ดีขึ้น

๙. ปัญหา/ อุปสรรค

- ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของผู้ปฏิบัติงานจากเหตุการณ์ก่อความไม่สงบ
- ขาดหน่วยงานอื่นๆ ภายในกรมฯ เข้ามาร่วมปฏิบัติงาน
- ขาดบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน เช่น โรคพืช, กัญชศึกษา และปฐพีวิทยา
- การอนุมัติโครงการและการจัดสรรงบประมาณจาก กปร. ค่อนข้างช้า ทำให้การดำเนินงานต้องล่าช้าออกไปและไม่เป็นไปตามแผนที่วางไว้ ในขณะที่ระยะเวลาดำเนินการค่อนข้างมีจำกัด

๑๐. ภาพกิจกรรม

